Finnish Business and Society (FIBS) ry:n lausunto 6.2.2024:

Direktiivi yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta (yritysvastuudirektiivi)

Uutiset vuosia valmistellun yritysvastuudirektiivin (CSDDD) kaatumisen uhasta saivat huomiomme ja puhuttavat laajasti myös yrityskentässä. Suomi on onnistunut neuvotteluissa myötävaikuttamaan yritysvastuudirektiiviin siten, että lukuisat Suomen ajamat yksityiskohdat sisältyvät lopulliseen direktiiviehdotukseen. **Katsommekin FIBSissä, että Suomen tulisi asettua puoltamaan direktiiviä aktiivisesti, ja pyrkiä löytämään sopiva tapa tuoda direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöämme.**

Suomalaiselta yrityskentältä saamamme viesti vahvistuvasta yritysvastuusääntelystä on ollut positiivinen. Toteutuessaan direktiivi hyödyttää yrityksiä monin tavoin, etenkin, koska Suomelta puuttuu kansallinen lainsäädäntö yritysvastuukysymyksissä. Monissa suomalaisyrityksissä on jo investoitu valmistautumiseen ja suunnitelmia on tehty sen mukaan, että direktiivi tulee voimaan ja on kansallisessa lainsäädännössä noin 2026 alkaen. EU-tason direktiivin kaatuminen aiheuttaisi myös sen, että keskustelut kansallisen tason lainsäädännöstä nousisivat todennäköisesti uudelleen pintaan. Kansallisten due diligence -lainsäädäntöjen tilkkutäkki Euroopassa olisi yritysten kannalta huomattavasti huonompi ja tehottomampi vaihtoehto kuin käsillä oleva direktiivi.

Tuleva direktiivi harmonisoisi yritysten toimia koko EU:n laajuisesti, mikä auttaisi yrityksiä entistä paremmin kohdentamaan vastuullisuustyöhön käytettyjä resursseja ja myös lisäisi vastuullisuustyön vaikuttavuutta. Direktiivin toteutumisella on myös vahva linkitys suomalaisyritysten kilpailukykyyn, kun vastuuttomasti toimivat yritykset eivät enää saisi ansaitsematonta kilpailuetua vastuullisten yritysten kustannuksella.

Yritysvastuudirektiivin taustalla ovat vapaaehtoisuuteen perustuvat asiakirjat, kuten yritysten ihmisoikeustyötä käsittelevä UNGP (2011) ja OECD:n ohjaavat periaatteet monikansallisille yrityksille (viimeksi päivitetty 2023). Useat yritykset Suomessa ja muualla EU:ssa hyödyntävät näitä jo toimintansa suunnittelussa. On kuitenkin selvää, että vapaaehtoisuuteen perustuvat mekanismit eivät ole olleet riittävä ajuri vastuullisuustyön kirittämiseksi.

Nyt yritysvastuudirektiiviä uhkaavan kriittisen suhtautumisen taustalla on ryhmäkanneoikeuden ja todisteiden esittämisvelvollisuuden sisällyttäminen direktiiviin. Kyseiset kohdat eivät kuitenkaan ole substanssitasolla yksiselitteisen ongelmallisia Suomen lainsäädännön kannalta, kuten esimerkiksi Yritysvastuuoikeuden yhdistyksen laaja-alaista juridista osaamista sisältävästä lausunnosta selviää.

Yritysten keskeistä roolia globaalien kestävyyshaasteiden selättämisessä on korostettu jo pitkään. On kuitenkin tärkeää huomioida, että onnistuakseen tässä tehtävässä, yritykset

tarvitsevat selkeät ja yhdenmukaiset raamit, jotka nojaavat kansainvälisiin sopimuksiin ja periaatteisiin. Yritysvastuudirektiivin nyt kiistanalaiset kohdat liittyvät yritystoiminnan vaikutuksista kärsineiden tahojen mahdollisuuksiin saada oikeutta itselleen ja edustamilleen yhteisöille. **Tämä on YK:n yrityksiä ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden mukaista ja siten myös FIBSin näkemyksen mukaan hyödyllinen lisäys direktiiviin, eikä muodosta riittävää perustetta kaataa pitkien neuvottelujen kautta saavutettua yritysvastuudirektiivi-ehdotusta.**

Suomi on tähän asti kannattanut yritysvastuudirektiivin hyväksymistä ja tahtonut profiloitua yritysvastuun edistäjänä. Uskomme, että tämä on edelleen Suomen tahtotila. Viime hetken jarruttaminen direktiivin hyväksymisessä antaa kuitenkin toisenlaisen kuvan ja on kasvamassa merkitykseltään suuremmaksi kuin hallitus ehkä ymmärsi. Vielä asiaan ehtii kuitenkin vaikuttaa.

Lisätietoa:

Kimmo Lipponen, toimitusjohtaja, FIBS, 040 758 7247, kimmo.lipponen@fibsry.fi

FIBS on Pohjoismaiden suurin yritysvastuuverkosto. Jäsenistömme käsittää noin 450 organisaatiota, joista kolme neljännestä on yrityksiä. Jäsenistössämme painottuvat erityisesti suomalaiset suuryritykset, mutta teemme työtä poikkileikkaavasti koko suomalaisen yrityskentän kanssa. FIBS on tukenut yritysten vastuullisuustyötä pitkäjänteisellä otteella perustamisvuodesta 2000 alkaen, ja meille on näin ollen syntynyt vahva ymmärrys niin vastuullisuuskentän kehityksestä, kuin yritysten tarpeista vastuullisuuskysymyksissä. fibsry.fi